

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 06, 2017

Nummer 6, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:396](#) 10-03-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:411](#) 10-03-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:356](#) 03-03-2017

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:1689](#) 28-02-2017

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:581](#) 21-02-2017

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:4301](#) 20-12-2016

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2017:739](#) 07-03-2017

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2017:1693](#) 23-02-2017

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2016:8475](#) 08-12-2016

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2016:4308](#) 12-07-2016

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:7613](#) 13-01-2016

RECHTSPRAAK

Procesrecht dagvaardingsprocedure. Bij processueel ondeelbare rechtsverhouding moeten ook in volgende instanties alle partijen in het geding betrokken worden, aldus Hoge Raad.

Vier erfgenamen zijn gerechtigd tot erflaatsters nalatenschap. De rechtbank heeft de boedelbeschrijving en verdeling van de nalatenschap vastgesteld en diverse beslissingen met betrekking tot de nalatenschap gegeven. Er is sprake van een processueel ondeelbare rechtsverhouding, een rechtsverhouding waarbij het rechtens noodzakelijk is dat een beslissing daarover in dezelfde zin luidt ten aanzien van alle bij die rechtsverhouding betrokkenen.

Erfgenaam A heeft het hoger beroep tegen dit vonnis evenwel uitsluitend gericht tegen erfgenaam B. Erfgenamen C en D zijn niet in het hoger beroep betrokken. Het hof heeft het vonnis van de rechtbank vernietigd voor zover gewezen tussen A en B.

Volgens de Hoge Raad had het hof A de gelegenheid moeten geven om C en D alsnog in het geding te betrekken door oproeping (art. 118 Rv). Had A vervolgens niet (tijdig) van deze herstelkans gebruikgemaakt, dan zou het vonnis door niet-ontvankelijkheid van het rechtsmiddel jegens alle bij de rechtsverhouding betrokken partijen in kracht van gewijsde zijn gegaan.

Dit geldt niet alleen voor verzoekschriftprocedures maar door dit arrest nu ook voor dagvaardingsprocedures.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-03-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:411

Zaaknummer: 15/04414

Rechters: E.J. Numann, G. Snijders, M.V. Polak, T.H. den Tanja-van Broek en C.E. du Perron

Wetsartikelen: 118 Rv en 3:178 BW

RECHTSPRAAK

Geschillen bij verdeling nalatenschappen ouders. Inzage administratie. Vaststelling verdeling. Doorlopende huurkosten zijn vereffeningskosten.

Na het overlijden van moeder (2004) en vader (2011) rijzen tussen de drie kinderen geschillen bij de verdeling van het nalatenschapsvermogen.

Kind B meent dat kind A gelden aan het ouderlijk vermogen heeft onttrokken en vordert van A inzage in de administratie van vader. Volgens de kantonrechter heeft B als mede-erfgenaam en gelet op zijn stelling weliswaar rechtmatig belang bij inzage (art. 843a Rv), maar heeft A die inzage al verleend en heeft B niet gespecificeerd voor welke onderwerpen hij nogmaals inzage wenst. De vordering van B heeft het karakter van een ontoelaatbare *'fishing expedition'*.

A vordert een bevel tot verdeling (art. 3:178 lid 1 BW), terwijl B verdeling door de rechter verlangt (art. 3:185 lid 1 BW). Omdat geen sprake is van een onwillige deelgenoot, ligt vaststelling van de verdeling meer voor de hand (art. 3:185 lid 1 BW), aldus de kantonrechter. De rechter stelt verdeling van het resterende banksaldo vast, onder vergoeding van vereffeningskosten (art. 4:7 lid 1 onder c BW) die de erfgenamen hebben voorgesloten. Tot deze vereffeningskosten rekent de kantonrechter onder meer de na vaders overlijden doorlopende huur- en energiekosten.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 07-03-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2017:739

Zaaknummer: 5285337 CV EXPL 16-9015

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen: 3:178 BW, 3:185 BW, 4:7 BW en 843a Rv

RECHTSPRAAK

Artikel 66 lid 3 SW 1956 (Edelweissroute) heeft niet onbeperkt terugwerkende kracht, aldus Hoge Raad.

Erflater is in 1998 overleden. Zijn enig erfgenaam doet in 1999 aangifte voor het successierecht. Hij laat daarin een Zwitserse bankrekening van erflater onvermeld. In 2014 doet de erfgenaam voor de inkomstenbelasting alsnog melding van dit banktegoed (verklaring vrijwillige verbetering). De inspecteur legt daarop een navorderingsaanslag successierecht op. De vraag is of deze navorderingsaanslag nog mogelijk is, gelet op het tijdsverloop sinds 1998. Artikel 66 lid 3 SW 1956 is per 1 januari 2012 in werking getreden om de zogeheten Edelweissroute onmogelijk te maken. Bij buitenlands vermogen kan men zo de vervaltermijn van artikel 16 lid 4 AWR (12 jaar) niet meer 'uitzweten' en navordering niet meer voorkomen.

Volgens Hof Arnhem-Leeuwarden (ECLI:NL:GHARL:2016:4208) heeft artikel 66 lid 3 SW 1956 niet onbeperkt terugwerkende kracht. De bevoegdheid tot navordering moet nog aanwezig zijn geweest bij de inwerkingtreding van de bepaling. De Hoge Raad verwerpt thans het cassatiemiddel tegen dit oordeel.

Volgens de Hoge Raad volgt uit de tekst van artikel 66 lid 3 SW 1956 niet zonder meer dat de bepaling ook onbeperkte bevoegdheid tot navordering schept.

De woorden 'vervalt (...) niet' in artikel 66 lid 3 SW 1956 wijzen erop dat het niet de bedoeling van de wetgever is geweest om een reeds vervallen navorderingsbevoegdheid te laten herleven. Dat de wetgever zodanige herleving wel beoogde, volgt ook niet uit de parlementaire geschiedenis.

Daarbij geldt dat de in artikel 16 leden 3 en 4 AWR opgenomen termijnen de rechtszekerheid dienen in die zin dat belastingplichtigen tevoren weten wat de uiterste datum is waarop over een bepaald feit of jaar nog belasting kan worden nagevorderd. De door de inspecteur bepleite uitleg van artikel 66 lid 3 SW 1956 tast die rechtszekerheid aan. Deze uitleg kan niet worden aanvaard nu niet blijkt dat de wetgever onbeperkte terugwerkende kracht uitdrukkelijk bedoeld heeft.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 03-03-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:356

Zaaknummer: 16/03506

Rechters: R.J. Koopman, M.J. Fierstra, Th. Groeneveld, J. Wortel en A.F.M.Q. Beukers-van Doorn

Wetsartikelen: 66 SW 1956 en 16 AWR

RECHTSPRAAK

Uitleg testament. Looptijd periodieke uitkering.

Erflater laat bij zijn overlijden in 2003 zijn kinderen als enige erfgenamen achter. Aan zijn ongehuwde partner heeft erflater – uitdrukkelijk ter verzorging – twee legaten gemaakt: (1) een maandelijkse uitkering in geld en (2) het vruchtgebruik van zijn Franse onroerend goed. Het vruchtgebruik is in beginsel levenslang. De periodieke uitkering duurt volgens het testament ‘tot het einde van het hierna te noemen recht van vruchtgebruik’.

Het vruchtgebruik is nooit gevestigd. De partner heeft een van de Franse woningen tijdelijk bewoond en is daaruit vrijwillig vertrokken. Volgens de kinderen heeft de partner geen recht (meer) op de periodieke uitkering.

Het hof legt het testament uit (art. 4:46 lid 1 BW) en oordeelt dat de partner nog steeds aanspraak heeft op de maandelijkse uitkering. Het hof leidt uit de opsommingstekens bij de legaten af dat de legaten los van elkaar bestaan. Volgens het hof beoogde erflater dezelfde beëindigingsgronden te hanteren voor beide legaten en heeft erflater met de periodieke uitkering levenslang willen voorzien in het levensonderhoud van zijn partner.

Doordat de kinderen de nalatenschap zuiver hebben aanvaard, zijn zij gehouden het legaat te voldoen, ook al overstijgen de kosten daarvan uiteindelijk de nalatenschap (art. 4:117 lid 2 BW, art. 4:120 lid 5 BW).

Overigens is sprake van een internationale setting, waardoor het hof zich moet uitspreken over zijn bevoegdheid. De partner woont in Frankrijk, twee van de kinderen in Nederland en de andere twee kinderen in andere buitenlandse landen. Op grond van artikel 2 Rv en artikel 7 Rv is het hof in elk geval bevoegd wat betreft de vorderingen van de partner tegen de kinderen in Nederland. Omdat haar vorderingen jegens de andere twee kinderen identiek zijn, acht het hof zich ter zake ook bevoegd, om redenen van doelmatigheid en gelet op het feit dat het de uitleg van een Nederlands testament met daarin een rechtskeuze voor Nederlands erfrecht betreft (art. 1 Wet conflictenrecht erfopvolging oud, art. 5 Haags Erfrechtverdrag 1989).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 28-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:1689

Zaaknummer: 200.171.018/01

Rechters: B.J.H. Hofstee, W. Breemhaar en M.W. Zandbergen

Wetsartikelen: 4:46 BW, 4:117 BW, 4:120 BW, 2 Rv, 7 Rv, 1 Wet conflictenrecht erfopvolging en 5 Haags Erfrechtverdrag 1989

RECHTSPRAAK

Uitsluitingsclausule. Australische nalatenschap valt niet in huwelijksgemeenschap. Bedoeling erflater. Girale schenkingen vallen wel in huwelijksgemeenschap.

Man en vrouw zijn in de (Nederlandse) wettelijke gemeenschap van goederen gehuwd. De vrouw heeft van een peetoom geërfd. Op deze nalatenschap is het Australische erfrecht van toepassing. Bij echtscheiding rijst de vraag of deze erfenis in de huwelijksgemeenschap is gevallen.

Volgens de rechtbank is dit niet het geval. De peetoom heeft in zijn testament bepaald dat het erfdeel van de vrouw was *‘for her own use and benefit absolutely’*. Voorts heeft de peetoom de man niet subsidiair tot erfgenaam benoemd, waar hij dat wel deed ten aanzien van partners van de broer en zussen van de vrouw. Volgens de rechtbank is sprake van een door de peetoom gewenste uitsluitingsclausule.

De vrouw heeft ook girale schenkingen ontvangen van haar vader. Volgens de rechtbank vallen deze wel in de gemeenschap van goederen. De vermeldingen bij de overboekingen ‘gift dochter’, ‘gift pa’, ‘gift 2011 van pa voor dochter’, ‘gift pa’, en ‘gift dochter 2014’ duiden onvoldoende op een uitsluitingsclausule. Daarbij acht de rechtbank van belang dat vader bekend was met de mogelijkheid van een uitsluitingsclausule. Het feit dat de bankrekening alleen op naam van de vrouw stond, leidt ook niet tot een ander oordeel. De vrouw wordt toegelaten tot tegenbewijs, maar ziet uiteindelijk van deze mogelijkheid af (ECLI:NL:RBNNE:2016:4994).

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 12-07-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2016:4308

Zaaknummer: C/18/156658 / FA RK 15-1225

Rechters: W.P. Claus

Wetsartikelen: 1:94 BW

RECHTSPRAAK

Executeur in kort geding veroordeeld tot uitkering voorschot aan een van de erfgenamen.

Moeder laat bij haar overlijden zeven kinderen voor gelijke delen als erfgenamen achter, een van hen is executeur. Kind X vordert in kort geding veroordeling van de executeur tot betaling van een voorschot uit de nalatenschap van 25.000 euro.

Volgens de voorzieningenrechter heeft X spoedeisend belang bij zijn vordering. X beschikt niet over voldoende inkomen en vermogen om zijn rekeningen te kunnen betalen.

De rechter wijst de vordering van X toe. Het uitgangspunt dat verdeling van de (gehele) nalatenschap (art. 3:179 lid 1 BW) eerst aan de orde komt na afsluiting van de executele – de taken van artikel 4:144 lid 1 BW – staat in dit geval niet aan een voorschot aan X in de weg. Er zijn gewichtige redenen voor een voorschot. X heeft geen werk meer en komt vanwege zijn erfdeel niet in aanmerking voor een uitkering. Voorts is de nalatenschap ruimschoots toereikend om het voorschot te voldoen. Er is ruim 2,5 miljoen euro aan bezittingen en er zijn geen schulden, afgezien van de legaten, erfbelasting, uitvaartkosten en afwikkelingskosten.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 13-01-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:7613

Zaaknummer: C/16/406694 / KG ZA 15-965

Rechters: J.W. Wagenaar

Wetsartikelen: 3:179 BW en 4:144 BW

RECHTSPRAAK

Vastgoedlichaam en BOF. Projectontwikkeling kan op zichzelf bezien een onderneming vormen, ongeacht verhouding tot beleggingsactiviteiten.

In 2011 hebben X1 en X 2 van vader aandelen in een bv geërfd. Zij doen beroep op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF, art. 35b e.v. SW 1956). De bv verricht zowel beleggingsactiviteiten (verhuur) als ontwikkelingsactiviteiten.

Het hof (ECLI:NL:GHDHA:2016:2167) vond de omvang van de ontwikkelingsactiviteiten ten opzichte van de verhuuractiviteiten te beperkt om hieraan betekenis toe te kennen in die zin dat op basis van projectontwikkeling de vennootschap (ten dele) een onderneming drijft in de zin van artikel 35c SW 1956.

Volgens de Hoge Raad is het hof weliswaar uitgegaan van een juiste vooropstelling omtrent het begrip onderneming, maar treft het cassatiemiddel toch doel. Het hof is er ten onrechte van uitgegaan dat de relatieve omvang van de ontwikkelingsactiviteiten beslissend is voor de vraag of de bv met de ontwikkelingsactiviteiten een materiële onderneming drijft. Beslissend is echter of de ontwikkelingsactiviteiten op zichzelf bezien kunnen worden aangemerkt als een onderneming in materiële zin.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-03-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:396

Zaaknummer: 16/04190

Rechters: R.J. Koopman, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld, J. Wortel en A.F.M.Q. Beukers-van Dooren

Wetsartikelen: 35b SW 1956 en 35c SW 1956

RECHTSPRAAK

Verwerping namens minderjarige erfgenaam mislukt. Machtiging te laat ontvangen door griffie.

X verwerpt bij de Rechtbank Limburg op 27 juni 2016 een nalatenschap. Tegelijkertijd verzoekt X om verwerping namens haar minderjarige kinderen. De voor de verwerping namens de minderjarigen benodigde rechterlijke machtiging (art. 4:193 lid 1 BW) ontbreekt. De Limburgse griffier stuurt het verzoek van X door naar de kantonrechter van de woonplaats van X. Deze verstrekt de machtiging op 26 september 2016, maar de machtiging wordt door Rechtbank Limburg pas op 27 december daarna ontvangen.

Volgens Rechtbank Limburg geldt de nalatenschap namens de kinderen als beneficiair aanvaard (art. 4:193 lid 2 BW). Door overschrijding van de driemaandstermijn in artikel 4:193 lid 1 BW kunnen de ouders de verklaring van verwerping niet meer afleggen namens de minderjarigen. De kinderen zijn op 27 juni 2016 als erfgenamen in de plaats getreden (art. 4:12 BW). Toen is de termijn van drie maanden aangevangen, zodat deze op 27 september 2016 is verstreken.

Niet gebleken is van een verzoek om verlenging van deze termijn (art. 4:192 lid 2 BW) en het wettelijk systeem biedt onvoldoende aanknopingspunten om het verzoek van de ouders als zodanig op te vatten.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 23-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2017:1693

Zaaknummer: 5739820/EZ/17-46 23022017

Rechters: A.H.M.J.F. Piëtte

Wetsartikelen: 4:12 BW, 4:192 BW en 4:193 BW

RECHTSPRAAK

Verbod voor executeur om gelden aan ervenrekening te onttrekken afgewezen.

A is executeur, B is een van de erfgenamen. Hun verhouding is ernstig verstoord. B verwijt A dat hij onnodig veel kosten maakt bij de afwikkeling en vordert in kort geding een verbod voor A om gelden aan de ervenrekening te onttrekken. B verkeert in betalingsnood en meent (kennelijk) dat de huuropbrengsten van de tot de onverdeelde nalatenschap behorende appartementen toekomen aan de eigenaren.

Het hof wijst de vordering van B af. De appartementsrechten zijn nog niet verdeeld. De huuropbrengst is een burgerlijke vrucht van onverdeelde nalatenschapsgoederen. B heeft zich niet gekeerd tegen het oordeel in eerste instantie dat geen sprake is van onrechtmatige onttrekkingen door A. B's financiële nood is niet relevant. Een verbod zoals door B verzocht, ledigt deze nood ook niet.

De vraag of A onnodig veel kosten maakt, is overigens pas aan de orde bij A's rekening en verantwoording bij het einde van zijn beheer (art. 4:151 BW). Verspilling van boedelgeld kan een gewichtige reden zijn voor ontslag van de executeur, maar ook dat is in deze procedure geen onderwerp.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 21-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:581

Zaaknummer: 200.193.146/01

Rechters: A.H.N. Stollenwerck, A.N. Labohm en J. Zwagemaker

Wetsartikelen: 4:151 BW

RECHTSPRAAK

Afgifte administratie nalatenschap van mede-erfgenaam afgewezen.

Broer en zuster zijn door beneficiaire aanvaarding beiden vereffenaar van de nalatenschap van hun vader. De zuster is vanaf 2006 meerderjarigenbewindvoerder over vaders vermogen geweest. Het contact tussen beiden verloopt stroef. De broer vordert van zijn zuster afgifte van vaders volledige administratie, ter onderbouwing van zijn beroep op artikel 3:194 lid 2 BW (verbeuren aandeel in gemeenschap) in de bodemprocedure.

Het hof wijst de vordering af. De zuster heeft voldoende bescheiden overgelegd, onduidelijk is welke informatie nog zou ontbreken. Overigens zou de broer als erfgenaam zelf informatie van derden kunnen betrekken. Voorts ziet het hof geen aanleiding om aan te nemen dat de zuster moedwillig vermogensbestanddelen van de nalatenschap zou hebben verzwegen, zoek gemaakt of verborgen heeft gehouden. In dit verband is van belang dat de broer de kantonrechter een bevel notariële boedelbeschrijving kan verzoeken (art. 672 Rv). Als na zo'n boedelbeschrijving blijkt dat goederen niet zijn opgegeven of zijn verduisterd, is de sanctie van artikel 3:194 lid 2 BW van toepassing. Het is het hof niet duidelijk waarom de broer deze weg niet heeft gevolgd.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 20-12-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:4301

Zaaknummer: 200.185.489/01

Rechters: A.H.N. Stollenwerck, A.E. Sutorius-van Hees en J.M. van Baardewijk

Wetsartikelen: 3:194 BW en 672 Rv

RECHTSPRAAK

Projectontwikkeling en BOF. Door verkoop grond niet voldaan aan het voortzettingsvereiste. Leningen van holding aan familieleden kwalificeren als ondernemingsvermogen.

Vader overlijdt in 2010 en laat zijn twee zonen als erfgenamen achter. Tot de nalatenschap behoren grond en aandelen in een holding. Zowel op de grond als op de aandelen is de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) van toepassing (art. 35b e.v. SW 1956).

In geschil is of de verkoop van de grond in 2013 of de levering daarvan in 2015 leidt tot (gedeeltelijke) intrekking van de BOF-faciliteiten. Volgens de rechtbank is dat het geval. Niet pas bij de levering in 2015, maar al bij de verkoop in 2013 (binnen vijf jaar na sterfdatum) is het winst genieten opgehouden. Daardoor is niet aan het voortzettingsvereiste voldaan (art. 35e lid 1 onder a SW 1956).

Voorts is in geschil welk deel van het vermogen van de holding beleggingsvermogen is. De inspecteur rekende daartoe leningen van de holding aan familieleden van erflater. De rechtbank rekent de leningen tot het ondernemingsvermogen. Volgens de zonen waren de leningen bestemd voor de projectontwikkeling, de schulden zouden worden terugbetaald als dat nodig was voor de projectontwikkeling. De rechtbank heeft geen reden om aan de juistheid van deze verklaring te twifelen.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 08-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2016:8475

Zaaknummer: AWB - 15 _ 6163

Rechters: A.F.M.Q. Beukers-van Doorn, W.A.P. van Roy en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 35b SW 1965 en 35e SW 1956